

**TERESA HALIK
HOANG THU OANH**

**JĘZYK WIETNAMSKI
TIENG VIET
Część I**

JĘZYK WIETNAMSKI

TIENG VIET

Teresa Halik
Hoang Thu Oanh

JĘZYK WIETNAMSKI

TIENG VIET

Część I

(kurs podstawowy)

Wydanie drugie poprawione i uzupełnione

Wydawnictwo Akademickie

DIALOG

Warszawa 2009

Do druku opiniowali:	Violetta Kosecka Romuald Huszcza
Projekt okładki:	Tadeusz Walter
Rysunki:	Janusz Halik
Korekta:	Helena Kamińska
Skład i łamanie:	Pracownia DTP Aneta Osipiak

Podręcznik akademicki dotowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Nakład: 1000 egz.

Objętość: 9 ark. wyd.

Copyright by © Wydawnictwo Akademickie DIALOG 2009

ISBN 978-83-8002-618-6

Wydawnictwo Akademickie „DIALOG” Anna Parzymies Sp. z o.o.
00–112 Warszawa, ul. Bagno 3 m. 218
tel./faks 22 620 87 03
e-mail: redakcja@wydawnictwodialog.pl
www.wydawnictwodialog.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
BÀI I – LEKCJA I	12
BÀI II – LEKCJA II	20
BÀI III – LEKCJA III	28
BÀI IV – LEKCJA IV	36
BÀI V – LEKCJA V	51
BÀI VI – LEKCJA VI	62
BÀI VII – LEKCJA VII	70
BÀI VIII – LEKCJA VIII	79
BÀI IX – LEKCJA IX	91
BÀI X – LEKCJA X	99
BÀI XI – LEKCJA XI	110
BÀI XII – LEKCJA XII	118
BÀI XIII – LEKCJA XIII	128
BÀI XIV – LEKCJA XIV	135
BÀI XV – LEKCJA XV	145

WSTĘP

Typologia języka

Językiem wietnamskim mówi obecnie ponad 80 mln. mieszkańców Wietnamu, nie licząc mniejszości etnicznych, które mają własne języki.

Historia języka wietnamskiego nie jest dokładnie znana. I chociaż wciąż trwają dyskusje na temat genetycznego pokrewieństwa języka wietnamskiego z innymi językami, to jednak większość językoznawców uważa, że podłożem, na którym rozwinął się język wietnamski, były języki grupy Monkhmer.

Elementy Monkhmer znajdujemy w podstawowym słownictwie języka wietnamskiego – w słowach oznaczających części ciała człowieka, nazwach zwierząt i roślin, nazwach obrzędów i rytuałów.

Są jednak także językoznawcy, którzy uważają, że język wietnamski pochodzi od grupy języków Thai. Przemawia za tym, ich zdaniem, fakt, nieistnienia tonów w językach grupy Monkhmer, a język wietnamski jest językiem tonalnym.

Współczesny język wietnamski kształtował się pod silnym wpływem południowych dialektów chińskich, lecz obecne są w nim również elementy języków Thai oraz języków grupy birmańsko-tybetańskiej.

Poza wymienionymi elementami, w zasobie leksykalnym języka wietnamskiego jest znaczna ilość wyrazów zapożyczonych z klasycznego języka chińskiego. Dziesięć wieków (ca 111 r. p.n.e. – 939 r.) administracyjnie narzucanych chińskich norm kulturowych oraz późniejszy bliski kontakt z cywilizacją chińską doprowadziło do wykształcenia się klasycznego języka literackiego, tzw. sino-wietnamskiego, który stał się podstawą literatury do końca XIX w. W języku tym wpływ języka chińskiego jest widoczny zarówno w dziedzinie słownictwa, jak i składni.

Także kontakty Wietnamu ze światem zachodnim zostawiły, chociaż już nie tak istotne językowo jak w przypadku języka chińskiego, ale wyraźne ślady w słownictwie i składni języka wietnamskiego (np. język francuski).

Język wietnamski jest językiem w procesie rozwoju i zmian. Adaptuje wiele słów zaczerpniętych z języków obcych – głównie z języka angielskiego, które zaczynają funkcjonować w języku jako słowa używane równoprawnie z ich wietnamskim odpowiednikami, np. komputer, TV itp.

Struktura języka

1. Język wietnamski jest językiem sylabicznym. Sylaba, w zasadzie, stanowi samodzielny wyraz, ale bardzo często występuje jako morfem w wyrazach złożonych, np.:

học – uczyć się

học sinh – uczeń

lớp học – klasa.

Z fonetycznego punktu widzenia, każda sylaba jest samodzielną jednostką i każda jednostka fonetyczna pisana jest oddzielnie. Może też być jednocześnie słowem i wtedy jest to słowo proste (jednosylabowe), np.:

trời – niebo

đất – ziemia

ngày – dzień.

We współczesnym języku wietnamskim jest wciąż dużo słów prostych – jednosylabowych, chociaż wyraźna jest tendencja do powstawania słów złożonych, składających się z dwóch, trzech lub więcej sylab, np.:

làm việc – pracować

máy chụp ảnh – aparat fotograficzny

ngiên cứu sinh – doktorant.

W słowach złożonych sylaby składowe traktuje się jako morfemy.

Jest wiele sylab, które występują samodzielnie jako słowa proste, a jednocześnie jako morfemy, np.:

thang – drabina

máy – maszyna

thang máy – winda.

Jest również wiele sylab, które występują jako część słowa złożonego, ale nigdy nie występują jako słowa samodzielne. Są to tzw. morfemy związane, np.:

lạnh – zimno, zimny

lạnh lẽo – zimno, zimny.

Sylaba **lẽo** zawsze występuje jako morfem związany, natomiast sylaba **lạnh** może występować jako morfem swobodny.

2. Język wietnamski jest językiem pozycyjnym. Funkcję gramatyczną wyrazu wyznacza nie jego postać morfologiczna, lecz pozycja w zdaniu. Stosunki międzywyrazowe w zdaniu są wyznaczone przez ich pozycje. Jeżeli zmienimy porządek wyrazów w zdaniu, wówczas zmieni się sens tego zdania, bądź powstanie struktura bez żadnego znaczenia, np.:

Mẹ yêu con – Matka kocha dziecko.

Con yêu mẹ – Dziecko kocha matkę.

Yêu mẹ con – (w pewnym kontekście może znaczyć „kochać matkę swojego dziecka”).

W języku polskim zdarza się, że w pewnych zdaniach prostych szyk wyrazów nie może ulec zmianie, lecz są to wypadki raczej rzadkie, natomiast w języku wietnamskim niezmiennosc szyku wyrazów w zdaniu stanowi jedną z podstawowych zasad.

W zdaniach prostych z czasownikiem w funkcji orzeczenia zazwyczaj szyk wyrazów w zdaniu jest następujący:

a. podmiot	b. orzeczenie	c. dopełnienie
Tôi	đọc	sách
Ja	czytam	książkę.

Istnieje grupa czasowników z tzw. dopełnieniem pustym, np.:

Tôi ăn cơm – Jem.

Tôi học bài – Uczę się.

ăn cơm może znaczyć **jem** lub **jem ryż**, a **học bài** może znaczyć **uczę się** lub **uczę się lekcji**.

Chcąc zatem dokładnie wskazać przedmiot czynności, musimy użyć bądź bliższego określenia dopełnienia, np.:

Tôi học bài mới – Uczę się nowej lekcji.

lub dopełnienia szczegółowego, np.:

Tôi học tiếng Anh – Uczę się angielskiego.

3. Ponieważ czasownik w języku wietnamskim nie odmienia się przez osoby i czasy, to jeżeli chcemy wyrazić czas danej czynności w zdaniu, musimy użyć innych słów, takich jak: przysłówki, rzeczownik w funkcji przysłówka lub partykuł czasowych:

đang dla czasu teraźniejszego;

đã dla czasu przeszłego;

sẽ dla czasu przyszłego (szerzej na ten temat w lekcji V), np.:

Trước kia cô ấy sống ở đây – Kiedyś ona mieszkała tutaj.

Anh ta đã về nhà rồi – On poszedł już do domu.

4. Zaimki, a szczególnie zaimki osobowe, stanowią w języku wietnamskim istotny problem. Forma i sposób ich używania uzależnione są od takich warunków jak: status społeczny, relacje rodzinne, stosunki uczuciowe między osobami rozmawiającymi ze sobą a osobą/osobami trzecimi, np.:

Tôi (em) rất vui mừng được gặp giáo sư. – Ja (student) bardzo się cieszę, gdy spotykam pana profesora – może powiedzieć student spotykając swojego profesora.

Ale rozmawiając z matką powie:

Con rất vui mừng được gặp mẹ. – Ja (dziecko) bardzo się cieszę, gdy spotykam mamę.

Zarówno wyraz **tôi**, **em** jak **con** odpowiada polskiemu zaimkowi osobowemu *ja*, jednak ich wartość znaczeniowa jest różna. Wynika ona z faktu, że relacje między studentem i profesorem są bardziej formalne, natomiast między matką i dzieckiem istnieją bliskie stosunki uczuciowe.

Funkcję zaimka osobowego w języku wietnamskim mogą pełnić również takie wyrazy jak: *pan*, *pani*, słowa określające stopień pokrewieństwa oraz imiona własne.

5. Spójniki w języku wietnamskim, podobnie jak w języku polskim, łączą wyrazy, grupy wyrazowe lub zdania i tworzą między nimi pewne zależności.

Są spójniki, które mają znaczenie tylko łączące, np.: **với**, **cùng** – z, **và** – i ; spójniki przeciwstawne, np.: **nhưng**, **nhưng mà**, **mà** – ale, *lecz*; spójniki występujące parzyście, np.: **nếu... thì...** – *jeżeli ...to...*

Spójniki w języku wietnamskim, podobnie jak przyimki, są zazwyczaj pochodzenia odczasownikowego.

Język wietnamski jest językiem tonalnym. Każdy fonem ma 6 odmian tonalnych. Rodzaj tonu warunkuje wysokość i długość samogłoski, z którą jest związany.